

Леся Білик

# Душі в екзилі

*Роман-трилогія*



ТЕРНОПІЛЬ  
БОГДАН

УДК 82-3  
ББК 84.4(Укр)-4  
Б61

**Білик Леся**  
Б61 Душі в екзилі. Роман-трилогія. — Тернопіль: Богдан,  
2012. — 328 с.  
**ISBN 978-966-10-2544-7**

Цей роман вражає уже з першої сторінки й не відпускає, коли перегорнеш останню...

У світовій літературі нема сильнішого проникнення у фантасмагорію заробітчання й проникливішого випису всіх його нюансів (від розпачу до бравади), аніж оця, шановний читачу, книга.

Світ тут і стискається в глевку та темну грудочку болю, й розкривається нетривкою надією...

Читайте, це треба знати, зрозуміти, відчути, перейти, аби змогти підвести із колін душу.

УДК 82-3  
ББК 84.4(Укр)-4

*Охороняється законом про авторське право.  
Жодна частина цього видання не може бути використана  
в будь-якому вигляді без дозволу видавця.*

ISBN 978-966-10-2544-7

© Білик Леся, 2012  
© Богдан, майнові права, 2012

## Частина I

### Всі дороги ведуть до Риму

Будемо співати пісню надії  
а що залишиться потім не знаю  
і де знайдемо джерела  
що дають вологу життя не відаю  
бо протаняю шораз сум'яття  
квіти японської красуні  
серед атомного хаосу  
беріть гарне серцем  
щоб не зникало  
а все потане буде бігти і тавкати  
не оглядайтеся  
світло веде чистих серцем  
а над прірвою зупиніться  
і пройдіть кладкою хоробрих  
не знайте страху  
є лиш безсмертя духу  
на цій землі все одно  
дбайте про красу тіла  
зовнішне має відповідати суті  
якщо прагнеш досконалості  
ікла є і у граційного тигра  
щоб не побачили його незахишеності  
перед злом сатани  
перемагати значить вилушувати  
Божеественне з клубка ікол  
не завжди той хто тримає зброю  
буде стріляти у вас  
Оранто здійми руки  
захисти чистих серцем  
будемо співати пісню надії.

Мені набридло це життя... Я їду в Італію. Вся наша вулиця спорожніла. Добровільна мобілізація. Перший Український — Польща. Другий Український — Італія. Третій Український — Іспанія. Фронтів більше, ніж у Другу світову. Є ж ще Португалія, Греція, США, Голландія, Корея...

У нас вся вулиця — розполовинені сім'ї. Одна берегиня сама родину покинула, пражиться тепер під золотим сонцем. Троє дітей виростають без мами. Друга, овдовівши, взяла курс на Польщу — якось раду дає, і непогано. Третя рушила до Португалії, рік працювала, щоб віддати борги з відсотками. А з цієї хати він — десь чи в Бельгії, чи у Санкт-Петербурзі, за нами — троє: молоде подружжя і розлучена молодиця — в Іспанії. Дітей виховує бабуся. Наступне подвір'я — мати кілька років пропрацювала в Італії, стягнула дочку, сама повернулася, а дочка там. Залишила чоловіка і двох дітей. Навпроти — жінка більше п'яти років у Римі і повертатися не думає.

Деякі, одержавши право на працю, приїжджають у відпустку. З нудгою вислухавши нарікання, мовляв, на зарплату не проживеш, а ще як не виплачують вчасно, — сідають у свої буси-НЛО і зникають уночі.

Що ж, на зарплату і справді не проживеш. Ніж ставати жовчною заздрисницею і сивіти від хронічних проблем та безгрошів'я, краще самій скуштувати тих рятівних заробітків.

Дурне моє серце від початку задуманого пручалося неймовірно! Де не піду — тисне тривогою, ніби погодилася живою

Нап'ялив на себе брудну роботу — і надвір. Побачив Назара, який після Польщі все частіше сумний виходив з хати. Саме провів свою фельдшерку — стояв, як приголомшений. Місько спостеріг і Назарову розгубленість, і те, з якою рішучістю відійшла з подвір'я Галя.

— Ти, чоловіче, скажи, тобі треба, щоб вона була такою? Ти щасливіший від того? Повитискає всі свої пані, і кожен пасе її очима! Тобі це подобається?

Назар знизав плечима.

— Та я не конкретно про твою. Взагалі, бабня здуріла. То пофарбується в ядучо-рудий колір — рятує, догорить ось-ось! Обкладеться журналами і мавпує усіх відьмочок Європи. Або зарулить цигарку до рота, як ефрейтор, і затягується — більше пихи, ніж упевненості.

Назар повільно розтягує смуток в іронічну посмішку, мовляв, нічого не вдієш.

— Серед них завжди знайдеться така, що захоче ходити у формі шерифа. Ну і хай собі!

Місько тверезіє історопіло дивиться на сусіда:

— Слухай, Назаре, ти клеїш дурня чи й справді такий... паралельний? Ти ж бачиш: по телевізору баби вино п'ють, а сексом закусують. Наші того надивляться — казяться. Вже і молодші тягнуть за ними. Оті шмаркачі, бачив же, молоде, а згорбиться, нап'ється, прийде до клубу — бешкетує. Вся їх гризота, що в компанії тьоли все видудлять, і їм, пацанам, нема що пити... Але справді, якби я був на їх місці, ну, де подітися? Певно, робив би те саме. Настане свято, неділя яка — ходить дядько вздовж поля, кроками міряє. А молодим — де нудьгу розвіяти? Ось ти, наскільки від мене молодший?

— Років на вісім, мабуть.

— Я і кажу: на десять років молодший, а звідки у тебе таке терпіння?

— Яке там терпіння? Просто звук, що живу так, як живу.

— Ти думаєш, я нічого не знаю? — пройнявшись співчуттям, все більше тверезів Місько.

— А хто знає? Може, воно не так насправді, як нам здається.

— Ну ти і залізний чоловік! Тебе доля лупить, а ти приймаєш.

Дивись, бо чим більше будеш терпіти, тим сильніше вона збиткуватиметься над тобою.

Назар дивився удалину і, здавалося, бачив щось більше, ніж сїру запилюжену дорогу ранньої осені.

Місько не ступався. Сїв на перевернуте дїряве відро і запалив. Міськова теща Каська вийшла з хати, драматично завмерла у невимовному подивуванні. Тоді дрібненько-дрібненько посокотїла до хліва — назад — знов до хліва. Нарешті відважилася:

— Михасю, може б то..?

— Мамцю, — недослухав Місько, — може б, може б... Може б, медком не смачили тих своїх шпригів? Маєте шо казати — прошу!

Він різко шмагнув долонею у повітрі.

— Ов, то ти таке зухвале? — знавісніла Каська. — А ти непотребе, ти... ти... потрать!.. Нічого путнього не зробив, а вже би ся сварив! Ти во жінку свою до чого довів? Була мені дитина як дитина, а як вийшла за тебе, то наче звар'ювала!

Місько набирав злості, але не хотїв зачіпатися з дурною бабою, тільки розреготався і, махнувши рукою, пішов за повітку. На ходу мовив до Назара:

— Маю дерево поскладати... — і якось понуро додав: — Розваж хвильку, поможи...

Після Польщі вони просто не мали себе де подїти. Робота стояла. Світ валився. Кожному щось муляло.

— Ех, — Міскові не хотїлося мовчати. Бодай зігхнув собі, тягнучи дерев'яну колоду до штахетника. Хляснув долонями, струшуючи бруд, і знов запалив.

— Я, чоловіче, хотїв би зрозуміти, чому мій тесть четвертий рік цьомає сиру землю в щіцю і проситья в рай... З Раю — в рай, ха-ха! А вона, — кивнув за повітку, — все шолопає, все шолопає, гудза шукає. І Ганнуську настроює, як балалайку, — но тириндикати.

Назара вже почало дратувати Міськове резонерство.

— Хай собі балакають. Їм, мабуть, виговоритися треба.

-Так, так, потурай! Я вже надивився і наслухався по сусідству і на Славку, і на твою зрадливу Галюню.

— Вона не зрадлива, — Назар їжакувато підняв плечі.

у шлунку. Так є: неминуче людське облудництво — слабкість. Хтось застерігає від гріха — і грішить. Комусь вдається, тримаючи пачками гроші за пазухою, переконувати паству, що гроші — то дим. Ветхі старики пишуть вірші про юне кохання, переплутавши його з насолодою легко і безпроблемно випорожитися у дитячий горщик. Молоді жевжики просторікують про життя, замінивши цінність життєвого досвіду самовпевненістю.

Тере, мені треба розповісти до кінця про своїх героїв. До кінця книжки...

Я починаю спочатку. Ти дуже уважно читав клапті щоденника, розірваного вітрами мандрів? Радиш збирати уривки пережитого у стрункий сюжет? — там буде мало правди! Хочеш, прочитай кінець, а тоді починай спочатку і все зрозумієш. У долі людській є не тільки сни. Бавити тебе еротикою чи домішувати містику — все це давно стало ерзацом у пересиченому підробками непережитих чуттів мистецькому звалищі. Моя розповідь проста.

*Чуєш, Людко, я тебе не вбила (сон — то зумисне, понарош-ку), хоч насправді ти померла торік, маючи лише п'ятдесят чотири... Тебе розшукала поліція на вимогу синьйора, якого доглядала десь в італійських Альпах. Твоє тіло лежало під деревом у лісі. У тебе розірвалося серце, як у тої мишки. А може, то була не ти? Чи це має тепер якесь значення? Все одно ніколи вже не побачимось.*

*Я пам'ятатиму тебе живою. Ти знову збиралася в Італію. Ми пили горілку, як мужики, але не могли сп'яніти. Смуток пробивався крізь удавану байдужість твого рідного голосу.*

*— Чому рушаєш знову? Тобі уже того не треба!*

*— А чого маю триматися? Розумієш, порожнеча! Глухну від неї. Там теж порожнеча, але хоч гроші дзвенять у ні-і-і... І-і-і...*

*Вона перехопила розначливий надриг та обернула на жарт:*

*— Хоч якась музика!*

*— І тебе ніхто не зупиняв?*

*— Зупинити можна... серцем. Слова нічого не значать, якщо так просто мовлені. Але я жалю не маю. Сама відчула,*

*що за ці роки навчилася тільки заробляти. А любити, турбуватися — воно до мене вже не приростає. Я створюю незручності, та й сама не вписуюся — життя тут якесь незвичне для мене, незбагненне. Починати спочатку? Ні, я втомилася. Набридло все це. Їду в Італію...*

2002–2011 рр.



## ЗМІСТ

1. ЧАСТИНА I. Всі дороги ведуть до Риму.....3
2. ЧАСТИНА II. Хочемо раю на землі.....87
3. ЧАСТИНА III. Не дивись у дзеркало принади .....227

## Леся Петрівна Білик



Народилася 4 травня 1956 року в місті Осинниках Кемеровської області (Росія). Шахтарське місто для української родини мало тільки два кольори — чорний (вугілля) і білий (сніг).

Дитинство було школою виживання і гарту. Батьки навчили поважати гідність інших людей та любити життя попри будь-які випробування. Десяти томник творів Лесі Українки став Україною на чужині. На Батьківщину родина повернулася 1969 року.

Два роки жила і навчалася на Херсонщині. Середню школу закінчила у Зборові Тернопільської області.

Вищу філологічну освіту здобула в Івано-Франківському педагогічному інституті ім. В. Стефаника (нині Прикарпатський університет). Учителювала на Київщині, Івано-Франківщині, Тернопільщині. Відмінник освіти України.

Член Національної спілки письменників України (2007).

Лауреат Всеукраїнського конкурсу радіоп'єс «Відродимо забутий жанр» 2008 року (п'єса «Рондо Кароля»). Новели, романи та п'єси авторки були опубліковані в журналах «Дзвін», «Літературний Тернопіль», «Золота пектораль», «Холодний Яр», «Січеслав», в альманасі «Курінь».

Заміжня, має двох синів.

Працює також у творчому тандемі з чоловіком, журналістом Леонідом Біликом. Подружжя є лауреатами конкурсу «Коронація слова» 2007 року (роман «Сьоме небо леді Арс», що вийшов друком у видавництві «Богдан»), 2009 року (п'єса «Переступи поріг») та Всеукраїнського конкурсу радіоп'єс «Відродимо забутий жанр» 2011 року (радіоп'єса «Дев'ятий день»).

На перший погляд, нова книжка Лесі Білик «Душі в екзилі» — це твір про перипетії заробітчманського життя, а насправді — про митарства людської душі у глобалізованому світі.



*Літературно-художнє видання*

БІЛИК Леся  
ДУШІ В ЕКЗИЛІ

Головний редактор *Богдан Будний*  
Редактор *Ірина Дем'янова*  
Обкладинка *Ростислава Крамара*  
Комп'ютерна верстка *Нелі Домарецької*

Підписано до друку 29.01.2012. Формат 84×108/32.  
Папір офсетний. Гарнітура Galleon. Умовн. друк. арк. 17,22.  
Умовн. фарбо-відб. 17,22.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»  
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців  
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С.Бандери 34а, м. Тернопіль, 46002  
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008  
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66  
*office@bohdan-books.com*  
*www.bohdan-books.com*

ISBN 978-966-10-2544-7



9 | 789661 | 025447 |